

Strasbourg, 17. september 2026

Spoštovani,

v nadaljevanju vam pošiljam povzetek nagovora evropske poslanke Irene Joveve (Renew Europe/Svoboda) z današnje plenarne razprave o varovanju zdravja ljudi pred strupenimi snovmi.

“Ta razprava je bila sprva predvidena z drugačnim, zelo jasnim naslovom. V njem so bile jasno navedene večne kemikalije, PFAS, in v naslovu je bil jasno naveden primer onesnažene podtalnice na Hrvaškem. Potem pa je naslov doživel zanimivo čistilno akcijo. Danes je v njem samo še: zaščita zdravja ljudi pred strupenimi snovmi,” je svoj nagovor začela Joveva.

Ob tem je opozorila, da zgolj sprememba naslova ne bo spremenila dejstva, da je v Gospiću še vedno zakopanih skoraj 33.000 ton odpadkov, na območju odlagališča pa so analize pokazale celo prisotnost nevarnih snovi, med drugim PFAS.

Nadalje je poudarila, da primer nezakonitega odlaganja več deset tisoč ton nevarnih odpadkov nikakor ni zgolj hrvaški problem, saj so odpadki v Gospiću prihajali tudi iz drugih držav članic, med drugim iz Italije, Nemčije in Slovenije. Slovenski inšpektorat je po njenih navedbah ob tem sporočil, da soglasja za pošiljanje odpadkov podjetjem oziroma obratom, povezanim s tem primerom, nikoli niso bila izdana:

“Če iščemo razlog, zakaj je to evropski problem – tukaj ga imate. Odpadki očitno znajo prečkati evropske meje precej bolje kot odgovornost. In medtem so PFAS, večne kemikalije, našli tudi tam, kjer jih res nočeš najti. Bom natančna, ker je pomembno: našli so jih v podzemni vodi na območju odlagališča,” je dejala Joveva in opozorila na posledice za lokalno prebivalstvo, ki na problem odpadkov opozarja že več let.

“Ljudje so opozarjali. Odpadki so ostajali. Večne kemikalije so prišle v podtalnico. Ampak očitno nič od tega ni bil dovolj velik problem za pristojne. Problem nastane, ko nekdo vpraša: kdo je odgovoren?”

Kritična je bila tudi do (ne)odziva hrvaških oblasti, obenem pa je problematizirala tudi sam način sanacije odlagališča:

“Za prekrivanje približno 33.000 ton zakopanih odpadkov je bila izbrana hrvaška podružnica slovenskega podjetja. Podjetja, pri katerem so doma našli – nezakonito zakopane odpadke. Očitno izkušnje z zakopavanjem štejejo kot referenca. Če ni smešno, je zato, ker je res.”

Primer iz odlagališča v Gospiću je po oceni Joveve jasno pokazal potrebo po bolj učinkovitem evropskem nadzoru nad čezmejnem ravnanjem z odpadki, boljši sledljivosti pošiljk odpadkov, hitrejši sanaciji odlagališč in doslednejšem uveljavljanju načela, da stroške nosi onesnaževalec.

V zaključku je navzoče spomnila, da se odlagališče nevarnih odpadkov nahaja le nekaj kilometrov stran od rojstnega kraja Nikole Tesle, ki je svoje življenje posvetil znanosti in razmišljanju o prihodnosti.

“Nikola Tesla je prihodnjim generacijam zapustil izume. Kaj jim boste vi? Večne kemikalije? Meni je sicer bolj všeč večna odgovornost. Tudi politična. Razmislite,” je sklenila.

Ozadje:

V Liki na Hrvaškem so nezakonito odložene odpadke iz Italije, Nemčije in Slovenije odkrili leta 2025. Po letih opozoril prebivalcev in okoljskih organizacij so organi pregona februarja letos začeli uradno preiskavo podjetja Tipos Resurs. Preiskava je pokazala, da so odpadke v Gospić dovažali pod krinko surovin za domnevno proizvodnjo gradbenih blokov, ki so bili nato nenadzorovano zakopani in puščeni na prostem na občutljivem kraškem območju. Analiza Zagrebške geotehniške fakultete je pokazala, da več deset tisoč ton odpadkov že onesnažuje tla in podzemno vodo ter ogroža okolje in zdravje ljudi. Nevarnost zaradi odpadkov pa naj ne bi bila omejena le na samo območje nezakonito odloženih odpadkov, temveč bi lahko posledice bile veliko širše, saj bi odpadki lahko ogrozili kakovost pitne vode vse do Senja ter otokov Pag in Rab. Zaradi afere, ki je na Hrvaškem zatresla politični parket, se je na množičnem protestu "Shod za Liko, shod za Hrvaško", ki je potekal v Zagrebu, zbralo več deset tisoč ljudi. Protestniki in nevladne organizacije zahtevajo takojšnjo sanacijo območja in kazensko odgovornost vseh vpletenih.

Za kakršnekoli dodatne informacije ali izjave evropske poslanke smo vam na voljo.

Lep pozdrav,

joveva

Irena Joveva
poslanica Evropskega parlamenta

Pisarna evropske poslanke
Irene Joveve

Kersnikova ulica 3, 1000 Ljubljana
(+386) 51 282 828

pisarna@irenajoveva.si
www.irenajoveva.si